

паша. — Кой дава идеята за българска делегация въ чужбина?
— Изборът ѝ.

Какво ставаше въ това време въ столицата на султанитѣ? Следъ избухването на срѣдногорското въстание и последвалитѣ го кланета; следъ нададенигѣ въ европейския печатъ и общество викове прогивъ свирепоститѣ, на които бѣха подложени българитѣ; следъ обявяване на сръбско-турската война, въ Цариградъ, между турскитѣ фанатически срѣди, ес разнесе, естествено или изкуствено мисълта, че „недостѣйниятъ султанъ“ Азисъ станалъ гяуринъ и е причина на явленията, свидетелстващи за слабостта на Империята. Софитѣ — студенти отъ турскитѣ висши и срѣдни шерийски училища, медресета, отдадоха това не само на слабостта на султанъ Азиса, но и на неговата податливостъ къмъ руската полигика. Тсй бѣше нареченъ „Московъ Азисъ“. Младотурцигѣ, начело на които бѣше тогава силниятъ министъръ Мидхадъ-паша, бивши дунавски Главенъ управителъ (валия), използува момента, устрои наедно съ великия везиръ Рушди-паша, военния министъръ Хюсеинъ-Авни-паша и Шейхъ-Юл-Исляма, свалянето и погубването на Азиса. Презъ нощта на 16 срещу 17 май (с. г.) свалиха султанъ Азиса възъ основа на една шерийска фетва¹⁾, а следъ день-два съобщиха, че той се самоубилъ, като прерѣзалъ жилитѣ на ржката си съ ножици, а на негово мѣсто насила накараха да приеме престола на Падишахитѣ Азизовия племенникъ, султанъ Мурадъ V, на когото се възлагаха голѣми надежди, като свободолюбивъ.

Не се мина много дворцовитѣ привърженици на Мурада забелязаха у него едно уморазстройство, скоро засилено поради убийството на нѣколко министри въ кжщата на Мидхада отъ черкезина Хасанъ-бей, отмъщаващъ за Абдулъ Азиса. Това умопомрачение послужи за причина да свалятъ отъ престола и Мурада V. Пакъ възъ основа на таквази Шейхъ-юл-Ислямска фетва (отъ августъ 1876 г.) Мурадъ биде задържанъ затворенъ въ двореца Чириганъ и на негово мѣсто се възцари Абдулъ-Хамидъ, братъ Мурадовъ, синъ на Абдулъ-Меджида.

Султанъ Абдулъ-Хамидъ зацарува въ най-тежки минути на Империята. Той бѣше голѣмъ фанатикъ, краенъ абсолютистъ, но

¹⁾ Фетвата, издадена отъ Шейхъ-юл-Исляма, гласѣше: „Ако повелителътъ на правовѣрнитѣ доказва своето безумие; ако нѣма политически разбирания, необходими за управлението на Държавата; ако прави лични разпорѣзки, които държавата не може да понася; ако пребиванието му на престола заплашва съ гибелни последици, то става ли нужно да се сваля отъ престола или не? Шериятъ отговаря: Да!“